

Mirjam Tuinder:

Als een man twee vrouwen heeft

'Een man had eens twee vrouwen die allebei veel van hem hielden. De ene vrouw was nog jong en de andere was al op leeftijd.

Wanneer de man zijn hoofd te rusten legde op de schoot van de jonge vrouw, en in slaap viel, trok zij zachtjes de grijze haren uit zijn hoofd, opdat hij er jong uit zou zien.

En wanneer de man zijn hoofd te rusten legde op de schoot van de oude vrouw, en in slaap viel, trok zij zachtjes de zwarte haren uit zijn hoofd, opdat hij grijs zou zijn, net als zijzelf.

Het duurde niet lang voordat de man kaal was.'

Dit verhaaltje staat in de bundel *Als een man twee vrouwen heeft. Verhalen uit de Arabische wereld*. In de serie verschenen ook verhalen uit andere werelddelen, onder andere *Wat de sterren voorspelden. Verhalen uit Azië*. Het zijn boekjes met volksverhalen, sprookjes, die gebruikt kunnen worden in de hoogste klassen van de basisschool, de eerste klassen vbo/MAVO en in het volwassenenonderwijs bij allochtone volwassenen die Nederlands aan het leren zijn. Het zijn dan ook eenvoudige, meestal korte verhalen. Doordat verhalen gekozen kunnen worden die aansluiten bij de achtergrond van allochtone leerlingen of volwassenen, zijn ze voor hen eenvoudiger te begrijpen. Achterin het boekje zit een verklarende woordenlijst en een kaartje met de landen waar de verhalen vandaan komen.

Bij het boekje is een docentenhandleiding verschenen. De handleiding begint met achtergrondinformatie over de Islam en over de Arabische taal en cultuur. Daarna volgt een voorbeeldles voor het vak drama. Daarin maken de leerlingen onder andere eerst in groepjes een stripverhaal van een verhaal, en

laten vervolgens een andere groep hun stripverhaal uitbeelden.

Het algemeen gedeelte van de handleiding eindigt met een aantal fictie- en non-fictie titels die aansluiten bij het onderwerp van de bundel. Daarna wordt bij ieder verhaal een aantal opdrachten gegeven. De opdrachten gaan over moeilijke woorden, ingewikkelde zinnen en figuurlijk taalgebruik, maar ook wordt leerlingen gevraagd hun eigen mening te formuleren over het hebben van twee of juist één vrouw, of te bedenken wat ze zelf het liefst voor bijzonder voorwerp zouden vinden. Veelzijdige opdrachten, waarmee bij ieder verhaal zeker een lesuur gevuld kan worden.

Andere lessuggesties

De verhalen kunnen als uitgangspunten dienen voor een klassengesprek, waarbij bijvoorbeeld Arabische leerlingen of cursisten aan hun klasgenoten uitleggen hoe een stad uit een verhaal eruit ziet, hoe het kan dat een man twee vrouwen heeft, wat men at in het verhaal en dergelijke. Als de verhalen uit het boek worden aangevuld met authentieke verhalen en ervaringen van leerlingen, gaat alles meer leven en kan men de verhalen (nog) beter plaatsen. Natuurlijk kunnen niet alle

Arabische leerlingen alle aspecten van een verhaal uitleggen, net zo min als Nederlandse leerlingen eigen ervaringen kunnen verbinden aan Vrouw Holle of Hans en Grietje. Toch zullen sommige aspecten van die verhalen wel herkenningpunten oproepen en het is aardig om daar gebruik van te maken.

Laat leerlingen in groepjes een sfeerbeeld maken bij een verhaal. Gesprekspunten kunnen zijn: wat zie je, wat hoor je, wat ruik je? Welke kleren heeft de hoofdpersoon aan, hoe ziet zijn huis eruit, wie lopen er op straat, wat voor verkeer is er? Als de groep het erover eens is hoe hun sfeerbeeld eruit moet zien, kunnen ze daar een tekening van maken. Als alle groepen klaar zijn, worden de tekeningen vergeleken. Wat beelden ze uit? Roepen ze dezelfde sfeer op? Laat de leerlingen onder woorden brengen wat ze hadden willen uitbeelden, en wat de afbeelding oproept.

Veel sprookjes hebben een aantal vaste kenmerken. Zo gebeurt er in een sprookje vaak drie keer hetzelfde, met kleine variaties; er is sprake van een tovervoorwerp of een persoon die kan toveren; de hoofdpersoon komt in het nauw en gaat op zoek naar een oplossing. Veel leerlingen kennen (vaak onbewust) dit soort kenmerken doordat ze thuis of op school wel sprookjes gelezen of gehoord hebben.

- De leerkracht kan leerlingen dit soort kenmerken laten zoeken door een sprookje uit de bundel, 'Wat er allemaal vast kan zitten aan een stuk touw', te laten vergelijken met een Europees sprookje. 'Tafeltje dek je' is bijvoorbeeld een vrijwel identiek verhaal. Er kunnen overeenkomsten en verschillen gezocht worden.
- Een andere manier om de leerlingen hun kennis van opbouw van een sprookje te laten gebruiken, is het sprookje door de leerlingen af te laten maken. Nadat de man de schaal gevonden en weer verloren heeft, kunnen de leerlingen het verhaal afmaken. Na afloop kan de leerkracht in de groep de sprookjes vergelijken met elkaar. De leerkracht kan ze ook vergelijken met het origineel, maar het risico bestaat dan dat leerlingen gaan kijken 'of ze het goed gedaan hebben', terwijl er bij deze opdracht geen 'goed' of 'fout' is.

- Tenslotte kan de leerkracht ook de leerlingen het verhaal laten lezen en vervolgens zelf, in andere sprookjesboeken die in de klas aanwezig zijn, laten zoeken naar vergelijkbare sprookjes.

Hetzelfde geldt, *mutatis mutandis*, voor fabels. In deze bundel zit de fabel 'Eten en gegeten worden', waarin de dieren leren dat ze elkaar moeten eten om geen honger te hoeven lijden. Een kenmerk van fabels is uiteraard het voorkomen van sprekende dieren, maar ook de les die eruit getrokken kan worden. Ook hier kunnen leerlingen fabels vergelijken, de fabel afmaken of zelf verhalen zoeken die dezelfde les in zich hebben.

Naast deze duidelijk verzonden verhalen, zitten er ook meer realistische verhalen in de bundel, bijvoorbeeld over kinderarbeid, over de verandering in een dorp na acht jaar geld verdienen, over een kind dat overlijdt bij een besnijdenis. Deze onderwerpen bieden aanknopingspunten tot discussie, tot het uitwisselen van ideeën en oplossingen, tot het schrijven van een stuk met mening en argumenten.

Van Holkema & Warendorf / Novib, *Als een man twee vrouwen heeft. Verhalen uit de Arabische wereld* Houten, 1999. ISBN 90-269-9091-8 88 pag. f14,90

LSO, *Als een man twee vrouwen heeft. Docentenhandleiding* Amsterdam, 1999. ISBN 90-72728-16-5 f7,50